

OVERZICHT VAN DE KRUISBEK-INVASIE IN 1983.

In de loop van 1983 vond in Nederland een omvangrijke invasie van de Kruisbek plaats. Ook in de Kempen werden voor onze begrippen erg veel exemplaren gezien. Dat was voor mij aanleiding om de waarnemingen te gaan verzamelen. De respons daarop was vrij groot. Toch moeten we er vanuit gaan dat de gegevens die binnenkwamen slechts een fractie aangeven van wat er in werkelijkheid aan Kruisbekken binnen ons werkgebied aanwezig was.

Op 12-05-'83 werd het eerste exemplaar, een mannetje, gezien bij het bovenste bos te Eersel. In juni en juli was nog weinig bijzonders aan de hand. Beide maanden kenden slechts 1 waarneming.

In augustus werd de invasie in ons werkgebied pas merkbaar. Tot en met januari werden vervolgens veel exemplaren gezien. Groepen van meer dan 15 exemplaren waren geen uitzondering.

De grootste groep werd gezien op 08-01-'84 bij het sportpark aan de Welschapse dijk te Veldhoven. Hier bevonden zich op dat moment 35 ex.

De meeste waarnemingen hebben betrekking op de grotere boscomplexen. Zo moeten vrijwel onafgebroken Kruisbekken aanwezig geweest zijn in het Leenderbos en op Boswachterij Hapert met de aangrenzende Cartierheide en gemeentebossen Bladel.

Hieronder volgt een overzicht van alle ingezonden waarnemingen:

- 12-05-'83	1 man.	Bovenste bos Eersel
- 07-06-'83	5 ex.	Bebouwde kom, Son (overvliegend)
- 19-07-'83	12 ex.	Herdersdreef Reusel (overvliegend)
- 20-08-'83	20 ex.	Leenderbos (langs weg 3-bruggen/ Groote heide)
- 21-08-'83	7 ex.	Afgraving Leenderstrip (overvliegend)
- 26-08-'83	1 ex.	Geldrop (overvliegend)
- 27-08-'83	19 ex.	ten zuiden van Kraanvennen (op Lariks- en Sparrekegels)
- 28-08-'83	1 ex.	Strabrechtse heide.
- 07-09-'83	5 ex.	Geldrop (overvliegend)
- 25-09-'83	25 ex.	Boswachterij Hapert (in Lariksbos)
- 06-10-'83	3 ex.	Grijze Steen
- 09-10-'83	10 ex.	Coevering Geldrop
- 12-10-'83	8 en 14 ex	Hooge Mierde (overvliegend)
- 14-10-'83	10 ex.	Cartierheide
- 22-10-'83	7 ex.	Landschotse heide
- 23-10-'83	1 ex.	De Velden, Eersel (overvliegend)
- 23-10-'83	1 ex.	Cartierheide (overvliegend)
- 30-10-'83	10 ex.	Groot Meer, Vessem (in Naaldbos)
- 12-11-'83	22 ex.	Zwartven, Hooge Mierde.
- 15-11-'83	3 ex.	Goorven
- 30-11-'83	2 ex.	centrum, Eersel (laag overvliegend)
- 01-12-'83	17 ex.	Rythoviuscollege, Eersel (pleisterend)
- 02-12-'83	14 ex.	Cartierheide (overvliegend)
- 03-12-'83	15 ex.	Nieuwstraat, Eersel
- 07-12-'83	9 ex.	Cartierheide
- 12-12-'83	10 ex.	omgeving Welschap.
- 26-12-'83	8 ex.	R.P.I.-terrein, Eindhoven
- 29-12-'83	2 ex.	Ten Vorsel, Bladel
- 08-01-'84	8 ex.	Groote Aardweg Eersel (fouragerend in Larix)
- 08-01-'84	35 ex.	Sportpark welschapse dijk, Veldhoven
- 09-01-'84	13 ex.	Cartierheide
- 21-01-'84	10 ex.	Hapert
- 27-01-'84	2 ex.	Cartierheide (rondvliegend)
- 12-02-'84	2 ex.	Grote Cirkel, Reusel

- 12-03-'84 1 ex. Boswachterij Hapert, nabij Witrijt .
- 12-03-'84 2 ex. Boswachterij Hapert, vennetje in oostelijke deel.
- 18-03-'84 2 ex. Cartierheide, bij Pannegoor.
- 19-03-'84 1 ex. Buikheide, Vessem (overvliegend).
- 19-03-'84 2 pr. Grote Cirkel, Reusel
- 20-03-'84 1 man. Boswachterij Hapert
- 30-03-'84 2 ex. Boswachterij Hapert
- 30-03-'84 2 ex. Cartierheide
- 13-04-'84 1 man Boswachterij Hapert
- 14-04-'84 1 pr. Strabrechtse heide
- 25-04-'84 4 ex. Boswachterij Hapert, omgeving Dennelucht
- 01-05-'84 1 ex. Boswachterij Hapert, vennetje in oostelijke deel.
- 15-05-'84 1 vr. Valkenswaardse visvijvers (drinkend bij een van de vijvers)

In totaal: 47 waarnemingen

In de Kempen is nog nimmer met zekerheid een broedgeval van de Kruisbek vastgesteld! In het voorjaar dat volgde op de invasie van 1983 werden enkele verdachte waarnemingen gedaan, die wijzen in de richting van een mogelijk broedgeval:

- * Op 12-02-'84 zag Jan Wouters 2 exemplaren in de Grote Cirkel te Reusel. Geert Sanders kwam daar op 19-03-'84 en zag er 2 paartjes. 1 mannetje zat volop te zingen! Een ander exemplaar vloog met een grote pluk nestmateriaal uit een Berk weg.
- * Op 12-03-'84 bevond ondergetekende zich bij het vennetje in het oostelijke deel van Boswachterij Hapert. Hij zag hier 2 Kruisbekken, die fel alarmeerden.
Op 01-05-'84 zat op nagenoeg dezelfde plek 1 exemplaar te roepen.
- * Op 20-03-'84 ontdekte Geert Sanders in een hoog Sparrebos tussen de Cartierheide en de Witrijt een zingend mannetje Kruisbek. Op 30-03 waren hier 2 exemplaren aanwezig. Op 13-04 zat het mannetje weer op dezelfde plek te zingen.
- * Op 25-04-'85 nam Hein Prinsen 1 paartje met 2 grote jongen waar in de omgeving van de Dennelucht, op Boswachterij Hapert.
- * Via mondelinge mededelingen kwam me ter ore dat bij Best een broedgeval zou hebben plaats gevonden. Verdere details hieromtrent ontbreken.

Een woord van dank ben ik schuldig aan de waarnemers:

Ernest van Asseldonk, Marco Bakermans, Hans Cornelissen, Piet van Happen, Henk Hendriks, Henk Munsters, Lex Peeters, Hein Prinsen, Geert Sanders, Peter Voorn, Wim van de Voort, Pierre van de Wielen, Jan van der Winden, Jan Wouters, Pieter Wouters.

Lex Peeters.

Weekend - effect:

Bij het verzamelen van gegevens komt vaak het weekend-effect kijken, een probleem dat 't soms moeilijk maakt om het materiaal goed te interpreteren. Het weekend-effect wordt veroorzaakt doordat veel mensen uitsluitend in het weekend de gelegenheid hebben om het veld in te gaan. Zo komt het dat het merendeel van de waarnemingen meestal ook uit dat deel van de week afkomstig zijn.

Ik heb eens gekeken hoe het bij de Kruisbek-waarnemingen lag. 2/5 van de waarnemingen bleek uit weekenden afkomstig. Verder bleek ook de vrijdag goed te scoren. Dit vermoedelijk doordat scholieren het zich met het weekend voor de deur beter kunnen permitteren om na schooltijd nog even 't veld in te wippen.

De doordeweekse dagen (exclusief vrijdag) scoren met 5,3 waarnemingen. Voor de vrijdag ligt dat op 7 en voor de zaterdag en de zondag elk op 9,5 waarnemingen.